

באור החיים כתב ידוע כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קדושו, הם מצות שיוכלו האדם לעמוד בהם, ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות, הוא דבר שנפשו של אדם מחמדתו ואונסתו עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת שני דברים מהאדם, והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק בחינת החושב [אוה"ח ויקרא יח ב], מבואר שבשונה משאר עבירות שבתורה כגון גנבה גזל שקר וכדומה, אדם יכול 'להתגבר' על יצרו 'ולשבור' את המידה, לא כן חטא העריות, אדם שחוטא בעריות הוא נמשך אחר עריות, והוא לכוד ואנוס ביד היצר הרע.

ואין באפשרות האדם להתגבר על יצר העריות, אלא רק ע"י מצות הקדושה, וכן ע"י מצות תלמוד תורה, שעל זה נאמר אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ [סוטה נב ב], וכפי שכתב הרמב"ם ראו לאדם לכופף את יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו 'בקדושה יתירה' ובמחשבה טהורה ובדעה נכונה כדי להנצל מהן וכו', יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה [רמב"ם אס"ב כב כא], טעם הדברים הוא כפי שאמרנו חטא עריות הוא כניסה לחיים שפלים של 'מעשה בהמה', היציאה משם תתכן רק ע"י מצות קדושה ועסק התורה, שהם מרוממות את האדם לחיי נאצלות ורוממות, חפים מכל חטא.

בחז"ל, קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני [ויק"ר כד ט], אמר על כך הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל רבה של ירושלים, הנה הכתוב אומר 'השוכן אתם בתוך טומאתם' [ויקרא טז טז], ללמדך שהגם שהם טמאים שכינה שרויה ביניהם בקדושתה, על זה נאמר 'יכול כמוני', יכול יהא גם האדם יכול לשכון במקום טומאה ולהיות קדוש, תלמוד לומר 'כי קדוש אני', קדושותי למעלה מקדושתכם, רק אצל הקב"ה נאמר 'השוכן אתם בתוך טומאתם', אבל האדם אינו מסוגל לכך, אם הוא שוכן במקום טומאה הוא מטמא את קדושתו [נ"פ מש"ג קנה], טעון ביאור אם קדושתו יתברך אינה נפסדת במשכנה בתוך טומאה, מדוע קדושתו נפסדת במשכנה בתוך טומאה. אין זאת אלא כפי שאמרנו מקודם, חלוקה קדושתו יתברך מקדושתו, קדושתו יתברך היא קדושה בעצם, קדושה שאין לה משל ודמיון, אל מי תדמינו ואשוה יאמר קדוש [ישעיה מ כה], לפיכך קדושה שכזו לא יכולה להתחלל גם בהיותה בתוך טומאה. לא כן קדושתו שאינה אלא 'פרישה' מעריות העמדת 'גדר' ערוה, 'והרחקה' מן העריות, ואינה קדושה בעצם, הרי היא מתחללת בהיותה עומדת בתוך טומאה, משום שכל עניינה [של קדושה באדם] הוא 'הרחקה' מן העבירה ומן 'הטומאה' [כפי שכתב הרמב"ן שם], וכשאדם לא מתרחק מן הטומאה אלא שוכן בתוכה, הוא מבטל ומפסיד את קדושתו.

מוני המצות הרמב"ם והחינוך לא מנו את מצות הקדושה במנין המצות, הרמב"ם כותב שטעם הדבר הוא משום שמצות הקדושה היא מצוה 'כוללת' למצות התורה [וכפי שכתב ח"ל: השורש הרביעי שאין ראוי למנות הציוויים 'הכוללים התורה כולה' וכו', וכבר טענו בשורש הזה גם כן עד שמנו קדושים תהיו מצוה מכלל מצות עשה, ולא ידעו כי אמרו קדושים תהיו, הם צוויין 'לקיים כל התורה', כאלו יאמר היה קדוש בהיותך עושה כל מה שצויתך בו, וזהו מכל מה שהזהרתך ממנו. ולשון ספרא קדושים תהיו פרושים תהיו (רמב"ם סה"מ שורש ד)]. טעם הדבר הוא כפי שאמרנו מקודם, בקדושה בתכליתה אין לנו תפיסה ואין לנו מאחז, על זה אמרו קדושותי למעלה מקדושתכם, מעשה מצות הקדושה עבורנו היא פרישה הבדלה והרחקה מן העריות ומן העבירה, הבדלה שגואלת את האדם מחיי חומר גשם ותאוה, חיים שאדם נמשך אחר העריות ומעשיו מעשה בהמה, כשאדם חי באופן זה הוא שקוע בעבירות ומסולק מן המצות, הפרישה וההבדלה מן העריות ומן החטא, מסלקות את האדם מן העבירה, ומביאות אותו לחיים שכל עניינם ביקוש לקיים תורה ומצות, משום כך נעשית מצות הקדושה מצוה כוללת לכל המצות, משום שהיא בית שער להיכנס דרכה, לקיים תורה ומצות.

וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו... [קדושים יט ב], ופרש"י מלמד שנאמרה פרשה זו 'בהקהל' מפני 'שרוב גופי תורה תלויין בה' [רש"י שם], וכן בחז"ל [ת"כ יט א ויק"ר כד ה], ולמה דוקא 'בהקהל'. כי כל עניינו של הקהל הוא להביא לקיום התורה וגופיה [וכפי שמצינו גם במצות 'הקהל' הנעשית במועד שנת השמיטה בחג הסוכות, הקהל את העם האנשים והנשים והטף... למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה' הואת (דברים לא יב)], וכן כתב הרמב"ם מצות עשה 'להקהל כל ישראל וכו', ולקרות באזניהם מן התורה פרישות שהן מזרזות אותן במצות ומחזקות אותם בדת האמת (רמב"ם חגיגה ג א)]. ולמה 'כל גופי תורה תלויין בה'. מפני שמי שאינו חי חיי קדושה, בהכרח שהוא חי חיי בהמה, חיים של חטא ועון מופרשים ומובדלים מן התורה ומן המצוה, נמצא אפוא כי הערובה לקיום תורה ומצות גופי תורה וענפיה תלויים במצות הקדושה.

וידבר ה' אל משה לאמור דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת להם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם [קדושים יט ב], מה הפשט כי קדוש אני ה' אלוהיכם, הרי כבר אמרנו שקדושתנו מופקעת מקדושתו יתברך שאין לה משל ודמיון, אם כן מה הכונה קדושים תהיו 'כי קודש אני', והרי אין השוואה בין קדושתנו שהיא קדושת פרישה לקדושתו יתברך שהיא קדושה בעצם. רמב"ם כתב כי קדוש אני ה' אלוהיכם, לומר שאנחנו נזכה 'לדבקה' בו בהיותנו 'קדושים' [רמב"ן שם], מבואר ברמב"ן שעם זאת שקדושתנו אינה אלא קדושת 'פרישה' מן העריות ומן העבירה, והיא מובדלת מקדושתו יתברך שהיא קדושה בעצם, לא תיתכן 'דבקות' בו יתברך אלא רק ע"י מצות הקדושה, ע"י שאדם פורש מן העריות ומן העבירה, ומתורם משפלות מעשה בהמה לחיי קדושה ורוממות.

זו הסיבה שרבינו הרמח"ל יסד את ספרו 'מסילת ישרים' על פי סולמו של רבי פנחס בן יאיר, משום שסולמו של רבי פנחס בן יאיר רגליו נטועות בזהירות ובזריזות שהם 'פרישה' 'והרחקה' מן העבירה, ורום פסגתו הוא 'הקדושה' שעל ידה יכול האדם להעפיל עד למעלה ראש, להחיות מתים במאמרו, לרוח הקודש בקרבו, ועל כולנה דבקות בו יתברך, שכל שאדם דבק יותר הוא מתקדש יותר, כי הוא דבק בו ומושך מקדושתו יתברך.

הימים שאנו עומדים בהם ימי ספירת העומר, הם ימים שראשיתם ביציאה מארץ מצרים, ביציאה מחיים של 'מעשה בהמה', שעליהם נאמר כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו [ויקרא יח ג], וסופם במתן תורה כניסה לחיי קדושה, חיים של והייתם לי ממלכת כהנים 'וגוי קדוש' [שמות יט ו], וכפי שכתב הרמב"ן וגוי קדוש, 'לדבקה' בא-ל הקדוש, כמו שאמר [ויקרא יט ב] 'קדושים תהיו' כי קדוש אני ה' [רמב"ן שמות יט ו].

לפיכך במועד חג הפסח ביציאה ממצרים מביאים מנחת העומר מן השעורים [סוטה יד א], להוציא אותנו ממעשה ארץ מצרים, שמעשיהם 'מעשה בהמה', ולהביא אותנו למועד חג השבועות זמן מתן תורתנו, שמקריבים בו מנחת ביכורים מן החיטים [מנחות פד ב], שהוא 'מאכל אדם', משום שבמועד חג השבועות קבלנו תורה ונעשינו גוי קדוש, אומה שחייה חיי אדם ומעשיה מעשה אדם, מרוממת משפלות מעשה בהמה, ומנושאת לחיי קדושה ורוממות. יתן ה' שנשכיל לנצל את שגב הימים, לפרוש מפחיתות העולם, מן החטא ומן העבירה, להיותנו - ממלכת כהנים וגוי קדוש.